

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Катедра “Социология“

**Социални мрежи и медийна грамотност на младите хора
в Гърция**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна
степен „Доктор“,

Докторска програма по Социология

Професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки
за културата

Докторант: АТАНАСИЯ ДИМИТРИОС КОНСТАНТОПУЛУ

Научен ръководител: доц. д-р Гергана Попова

БЛАГОЕВГРАД, 2025 г.

Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита на заседание на Катедра „Социология“, проведено на 25.08.2025 г.

Дисертацията е с общ обем от 196 страници и е структурирана в увод, три глави, приложение с два въпросника и използвана литература. Тя включва още 56 таблици и 61 графики. Използваната литература обхваща 154 заглавия.

Публичната защита на дисертационния труд ще се състои на открито заседание на Научно жури на 06.10.2025 г. от 11 ч. в зала 1342 на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Материалите по защитата са на разположение на интересуващите се в катедра „Социология“, Философски факултет, Първи корпус на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград

Съдържание на автореферата

1. Актуалност на темата.....	4
2. Обект и предмет на изследването.....	6
3. Цел, задачи и методи на изследването.....	7
4. Хипо(тези) на изследването.....	10
5. Структура на изследването.....	11
6. Изводи на изследването.....	26
7. Справка за научни приноси.....	28
8. Научни публикации по темата на дисертационния труд.....	29
9. Декларация за научна етичност.....	30

1. Актуалност на темата

В днешното дигитално взаимосвързано общество социалните медии се превръщат в определяща характеристика на ежедневието на младите хора, особено в Гърция, където проникването на интернет и използването на смартфони продължават да се увеличават. Социалните мрежи не само служат като платформи за социализация и забавление, но и влияят върху стиловете на комуникация, процесите на обучение и изграждането на междуличностни отношения. Предвид това тяхно повсеместно присъствие е важно да се разбере как социалните медии формират поведението, уменията и знанията на младите потребители. Тематизацията на тези въпроси е особено важна, тъй като може да хвърли светлина върху по-широки културни и технологични трансформации, които преоформят социалните взаимодействия и учебната среда.

Бързата еволюция на дигиталните технологии извежда медийната грамотност на преден план както в полето на образованието, така и в социума като цяло. Именно медийната грамотност, която включва способността за критична оценка на дигиталното съдържание, разпознаване на дезинформация и разбиране на механизмите на социалните платформи, се превръща в основно умение за 21. век. Изследванията, включително настоящето, обаче показват, че макар гръцките младежи да са умели в използването на дигитални инструменти, те често нямат критичните умения, необходими за справяне със сложността на онлайн информацията. Запълването на тази празнина е жизненоважно за насърчаване на отговорно дигитално гражданство и защита на младите хора от рисковете, свързани с дезинформация, дигитална манипулация и нарушения на поверителността.

Наред с това, интеграцията на социалните медии в образователен контекст създава нови възможности и предизвикателства. Платформи като YouTube, Facebook и Instagram все по-често се използват за образователни цели,

като предлагат на учениците възможности за сътрудничество, споделяне на знания и творческо изразяване. В същото време, нерегулираният характер на социалните медии довежда до потенциални разсейвания и разпространение на непроверена информация. Подобна двойна роля на социалните медии – както като образователен ресурс, така и като източник на предизвикателства – дава особена значимост на изследването на въпроса как младите хора взаимодействат с тези платформи и как образователните институции могат да подкрепят развитието на умения за медийна грамотност.

Друго измерение на актуалността на темата се крие във влиянието на социалните медии върху семейната динамика и родителските роли. Тъй като младите хора се потапят в дигитална среда, родителите често поемат задачата да наблюдават и ръководят онлайн дейностите на децата си, често без самите те да притежават необходимите дигитални умения. Затова чрез проучване на родителските възприятия и практиките за медиация, дисертационният труд цели да предостави по-цялостно разбиране на междупоколенческата динамика, която влияе върху развитието на медийната грамотност и използването на социалните медии сред младите хора. Този аспект е от решаващо значение за разработването на цялостни стратегии, които включват не само училищата, но и семействата в насърчаването на безопасни и информирани дигитални практики.

В епоха, в която дигиталните платформи имат огромно въздействие върху практически всички аспекти на социалния живот, е изключително важно младите хора да развият способността да взаимодействат критично с медийното съдържание. В подобна перспектива дисертационният труд, проблематизирайки пресечната точка на технологиите, образованието и поведението на младежите, ще направи опит да допринесе с ценна информация за това как Гърция – и обществата в по-широк смисъл – могат да се адаптират към предизвикателствата и възможностите, предоставени от дигиталната ера.

2. Обект и предмет на изследването

Обект на изследването е феноменът на използването на социалните медии и медийната грамотност в контекста на съвременната младежка култура. То тематизира по-широките социални, технологични и образователни динамики, които детерминират начина, по който младите хора в Гърция взаимодействат с дигитални платформи, придобиват информация и развиват критично мислене и комуникационни умения в дигиталната среда.

Предмет на дисертационния труд е специфичната връзка между използването на социалните медии и развитието на умения за медийна грамотност сред младите хора в Гърция. Това включва анализ на формите и моделите на използване на социалните медии, оценка на способността на младите потребители да оценяват достоверността на онлайн информацията, установяване на тяхната осведоменост за дигиталните рискове и поверителност, както и проучване на това как социалните медии допринасят или възпрепятстват тяхното образователно, социално и когнитивно развитие.

Основни източници на дисертацията са трудовете на Кристиан Фукс, Дана Бойд, Хосе ван Дейк, Соня Ливингстън, Дейвид Бъкингам, Мануел Кастелс, Хенри Дженкинс и Йохай Бенклер. Техните изследвания са допринесли значително за разбирането на социалните медии, дигиталната култура и медийната грамотност.

За да подкрепи хипотезата си относно връзката между използването на социалните медии и развитието на медийната грамотност сред младите хора в Гърция, настоящата дисертация се основава и на концептуални взаимовръзки, открити в различни научни рамки, най-значимите от които са тези на Мануел Кастелс, Дана Бойд, Соня Ливингстън, Хенри Дженкинс, Хосе ван Дайк, Кристиан Фукс, Шери Търкъл, Клей Шърки, Дейвид Бъкингам и Нийл Селвин, чиито трудове разглеждат дигиталната култура, младежките медийни практики, мрежовата публика и критичната оценка на онлайн информацията.

3. Цел, задачи и методи на изследването

Целта на дисертационният труд е да се изследва връзката между използването на социалните медии и развитието на медийната грамотност сред младите хора в Гърция. По-конкретно, той се стреми да анализира начина, по който социалните мрежи влияят върху способността на младите потребители критично да оценяват, интерпретират и взаимодействат с дигитално съдържание. Целта е да се идентифицират най-широко използваните платформи и често срещаните модели на употребата им, да се оцени нивото на медийна грамотност – т.е. адекватна преценка за достоверността на информацията и разбиране на механизмите на дигиталната среда – и да се разгледа въпросът дали и как социалните медии се използват за образователни цели.

Освен това, изследването има за цел да проучи как тези платформи оформят комуникационните практики и междуличностните отношения, както и да анализира родителските перспективи относно ангажираността на децата им със социалните мрежи. И не на последно място, основна цел е също в него да се осъзнаят рисковете, но и възможностите, предоставяни от социалните медии, като се акцентира върху значението на интегрирането на образованието по медийна грамотност както във формалния, така и в неформалния учебен контекст в Гърция. Постигането на съвкупността на тези цели би трябвало да генерира цялостно разбиране за предизвикателствата и възможностите, които социалните медии предлагат в живота на младите гърци, и да се набележат насоки за това как медийната грамотност да бъде ефективно подкрепена.

С оглед на осъществяването на горните цели, изследването си поставя следните задачи:

1. Да се направи систематичен преглед на най-широко използваните платформи за социални медии сред младите хора в Гърция, който включва анализ на честотата на използването им, целта и предпочитанията за съдържание.

2. Да се оцени текущото състояние на медийната грамотност сред целевата група с особен акцент върху способността на респондентите да оценяват онлайн съдържание, да разграничават надеждни източници и да разбират дигиталните механизми, лежащи в основата на социалните платформи.

3. Да се проучи до каква степен социалните медии се използват от младите потребители за образователни цели, най-значимите от които: споделяне на ресурси, участие в учебни и академични общности и възприемане на академично съдържание.

4. Да се изследва влиянието на социалните медии върху стиловете на комуникация и междуличностните отношения на младите хора, както във виртуален, така и в реален контекст.

5. Да се проучат родителските възприятия, опасения и стратегии за медиация, отнасящи се до ангажираността на децата им в социалните мрежи.

6. Да се идентифицират потенциални образователни стратегии за повишаване на медийната грамотност както чрез формално образование, така и чрез неформални дигитални преживявания.

Дисертационният труд се основава на количествена методология, предназначена да изследва връзката между използването на социалните медии и медийната грамотност сред младите хора в Гърция. Основният инструмент за събиране на данни е структуриран въпросник, а извадката е избрана с помощта на методи за удобно вземане на проби и включва студенти, наскоро завършили висше образование и млади хора в ранни етапи на заетост или обучение.

Въпросникът е разпространен по електронен път до лица на възраст от 18 до 25 години по имейл и чрез социалните медии (младежки и студентски Facebook групи) и е останал достъпен за попълване от участниците в продължение на около два месеца, като участниците са насърчавани да го споделят допълнително в своите мрежи сред връстници на възраст 18–25 години. Проучването е проведено от декември 2024 г. до февруари 2025 г., а общият брой

на участниците е 311. Проучването включва въпроси със затворен отговор, фокусирани върху моделите на използване на социалните медии, честотата и целта на ангажираността, нивата на увереност при оценката на цифровото съдържание и осведомеността за онлайн рисковете и надеждността на информацията.

За да се допълнят резултатите от първичното изследване, беше проведено допълнително количествено проучване, фокусирано върху родители на млади хора на възраст от 18 до 25 години. Целта на изследването е да се уловят възприятията, практиките и опасенията на родителите относно използването на социалните медийни платформи от техните деца. Данните са събрани чрез анонимен онлайн въпросник, разпространен чрез онлайн платформи до групи родители с деца на възраст 18-25 години във Facebook, както и чрез имейли до родители, които имат деца на тази възраст, с призив да го споделят със свои познати, които отговарят на критериите за участие. Въпросникът остана достъпен на платформите в продължение на един месец. Изследването беше проведено от март до април 2025 г. Въпросникът се състои от структурирани въпроси, обхващащи демографски данни, честота и вид на използване на социалните медии. Той е фокусиран върху оценка на осведомеността и опасенията на родителите, свързани с активността на децата им в социалните медии, както и върху и начините, по които осъществяват наблюдение и контрол над тях. Той също така е насочен към изследване на техните възгледи за образованието по медийна грамотност и по-широкото въздействие на цифровите технологии върху поведението на младите хора. Общо 47 родители участваха в проучването.

И двата изследователски инструмента бяха разработени в съответствие с етичните стандарти за изследване, като гарантират анонимност, информирано съгласие и доброволно участие. Чрез комбиниране на данни от младежи и техните родители, изследването предоставя многоизмерно и основано на данни

разбиране за използването на социалните медии и медийната грамотност в гръцки контекст.

Същевременно трябва да се признае, че проведените в това проучване проучвания не са представителни, тъй като са базирани на удобна извадка и доброволно онлайн участие. Следователно, резултатите трябва да се разглеждат по-скоро като индикативни, отколкото като обобщаващи.

4. Хипо(тези) на изследването

С оглед на целите и вземайки предвид съществуващата литература по темата, изследването се ръководи от следните пет хипотези:

1. По-голямата част от младите хора в Гърция използват социалните медии ежедневно предимно за забавление и комуникация, докато образователната им употреба остава второстепенна.

2. Въпреки че младите хора демонстрират високи нива на дигитална активност, тяхната медийна грамотност – особено по отношение на проверка на източниците, разпознаване на дезинформация и разбиране на дигиталните алгоритми – не е на особено високо ниво.

3. Употребата на социалните медии като образователен инструмент допринася положително за обучението на учениците, когато се използва по структуриран и целенасочен начин, например за достъп до учебни материали или участие в академични групи.

4. Родителските възприятия като цяло са свързани с рисковете от използването на социалните медии, най-вече разсейване, поверителност на личната информация на младежите и време пред екрана, но активното и информирано родителско посредничество остава ограничено.

5. Съществува видима разлика между дигиталното владение (лекота на навигиране в платформите) и нивото на медийна грамотност, което предполага,

че честото използване на социалните медии не е равносилно на информирано или критично използване.

5. Структура на изследването

Дисертационният труд е в обем от 196 страници. Той включва увод, три глави и приложения, които представляват въпросниците на емпиричните проучвания, проведени сред млади хора и родители. Включени са още 61 графики и 56 таблици. Използваната литература обхваща 154 източника.

Дисертацията е структурирана в три компонента, всеки от които има за цел да допринесе за цялостното постигане на целите и задачите на изследването. Всеки компонент съответства на отделна глава. Първият компонент се изразява в установяването на теоретична рамка, концептуализираща социалните медийни мрежи и по-конкретно – ролята им в живота на младите хора в Гърция. Тази глава полага основите на дисертацията, като в нея се представят различни дефиниции и типологии на социалните медии, анализира се многостранното им влияние върху комуникацията, взаимоотношенията, обществото и образованието, както и мотивацията на техните потребители.

Първа глава започва с определение на социалните медии, които са описани като интерактивни цифрови платформи, базирани на Web 2.0 технологии, които улесняват създаването, споделянето и обmena на генерирано от потребителите съдържание. Акцентираща се върху това как социалните платформи позволяват на посетителите си да взаимодействат едновременно като потребители и производители на съдържание, като се анализира елемента на участието в съвременната дигитална култура. Подчертава се еволюцията на социалните медии от основни комуникационни инструменти до сложни социално-технически екосистеми, както и значителното им въздействие върху комуникационните потоци, културното производство и формирането на идентичност.

Следвайки тази теоретична основа, главата прави преглед на най-популярните социални мрежи, между които: Facebook, Instagram, Snapchat, YouTube, Twitter и TikTok. Всяка платформа е разгледана от гледна точка на нейната история, демографски данни на потребителите, честота на употреба и характерни черти. Например Facebook е известен с широкото си използване и ежедневната си ангажираност във всички възрастови групи, особено сред възрастните. Instagram и Snapchat са по-популярни сред по-младите потребители поради тяхната визуална и ефимерна природа. YouTube е разпознат както като център за забавление, така и като образователен ресурс.

След това се описват ползите от социалните медии. Те включват подобрена комуникация, по-лесен достъп до информация и забавления, образователна подкрепа, емоционална свързаност и гражданска ангажираност. Посочва се, че платформите на социалните медии насърчават креативността, себеизразяването и участието в общността, позволявайки на потребителите да развият дигитални идентичности и да участват в колективни каузи. Набляга се и върху психологическите ползи от социалните медии като намаляване на самотата, изграждане на мрежи за подкрепа и предоставяне на инструменти за емоционална регулация.

Анализирано са също мотивациите за използването на социалните медии, като се прилагат както социални, така и психологически теории в тази област. Като значими мотивации са отбелязани най-вече нуждата от принадлежност, самопредставяне, социално сравнение и търсене на информация. Потребителите взаимодействат с платформи, за да поддържат социални взаимоотношения, да набират впечатления, да изследват идентичности и да избягат от стреса или скуката. Тези мотивации са особено важни за юношите и младите хора, които преминават през критични етапи от личностното и социалното си развитие.

Значителна част от главата е посветена на връзката между личните характеристики и поведението в социалните медии. Представени са резултати от

изследвания, за да се илюстрира как личностни черти като екстравертност, невротизъм, нарцисизъм и отвореност към преживявания влияят върху честотата и вида на използването на социалните медии. Посочва се, че дори хора със социална тревожност или ниско самочувствие могат да намерят дигиталните платформи за привлекателни поради селективното себепредставяне, което те правят възможно.

Нататък изложението се фокусира върху ролята на социалните медии в комуникацията, като се подчертават както възможностите, така и предизвикателствата, които те предлагат. Социалните медии революционизират междуличностната комуникация, улеснявайки асинхронния, богат на мултимедии обмен, който надхвърля географските граници. Те обаче също така водят до проблеми като намалено взаимодействие лице в лице, прекалено акцентирание върху перформативната комуникация и влияние на алгоритмите върху видимостта и ангажираността на потребителите.

Тук особено се набляга на въздействието на социалните медии върху междуличностните отношения, като изследването анализира начина, по който онлайн взаимодействията могат да подкрепят социалните връзки или обратно – да подкопаят качеството им. Докато дигиталните платформи позволяват на потребителите да поддържат приятелства от разстояние и да инициират нови връзки, те могат да доведат и до недоразумения, повърхностни взаимодействия и спад на дълбокото, смислено общуване. В Гърция, както и в много други страни, младите хора използват платформи като Instagram и WhatsApp, за да поддържат връзка, но продължават да съществуват опасения относно прекомерната им зависимост от виртуалната комуникация за сметка на личните взаимоотношения.

Разглежда се и влиянието на социалните медии върху семейната динамика. Цитираните в дисертацията изследвания показват, че увеличеното време, прекарано онлайн, може да намали общуването в семейството и да

повлияе негативно на отношенията родител-дете. Социалните медии са представени както като фактор за свързването, така и за изолацията на индивидите в зависимост от това как и защо се използват.

Тематизирано е също широкото обществено въздействие на социалните медии. Тези платформи са представени като мощни инструменти за политическа комуникация, активизъм и публични дискусии. В гръцки контекст социалните медии са се превърнали в основно средство за политически кампании, предлагайки на политиците директен достъп до избирателите. В същото време разпространението на дезинформация, ехо камерите и поляризацията на обществото, вследствие на действието на алгоритмите, представляват рискове за демократичния диалог и гражданската ангажираност.

Освен това главата предлага и задълбочен анализ на ролята на социалните медии върху образованието. Признава се, че социалните медии могат да подкрепят образователните процеси, като подобряват сътрудничеството, осигуряват достъп до учебни ресурси и насърчават комуникацията между ученици и преподаватели. Много институции сега използват платформи като Facebook, YouTube и LinkedIn за маркетинг, ангажираност и дори предоставяне на съдържание. Въпреки това се подчертава и разсейващият характер на тези платформи, като се предоставят данни от проучвания, които сочат, че прекомерната им употреба може да се отрази негативно на академичните постижения. Студентите често се затрудняват да балансират образователната и развлекателната употреба на социалните медии, което от своя страна е причина за проблеми с концентрацията и понишаване на производителността.

Разделът, озаглавен „Използване на социалните медии от образователните институции“, описва аспекти на все по-засилената употреба на платформи за брандиране, набиране на студенти и ангажиране на възпитаници от университетите. Освен това образователната интеграция не се ограничава само до административни функции; тя включва педагогически приложения като

блогване, съвместна работа и онлайн дискусии, които насърчават неформална, ориентирана към студентите учебна среда.

Главата разглежда и връзката на децата и юношите с новите технологии и социалните медии, като акцентира върху данни от Гърция. Представени са две доминиращи перспективи: едната е фокусирана върху дигиталните рискове като пристрастяване и онлайн излагане, а другата разглежда използването на интернет като част от естественото социално развитие. Националните данни от Гърция показват ранен и широко разпространен достъп до интернет сред децата, нарастващи нива на използване на социалните медии и повишаваща се загриженост относно времето пред екрана и поверителността. Родителските нагласи в Гърция отразяват както осведомеността, така и несигурността, като много от тях разчитат на ограничителни, а не на подкрепящи стратегии за медиация. Тези констатации подчертават спешната нужда от структурирано обучение по дигитална грамотност за младежи и родители.

Първа глава завършва с примери за изследвания, които подчертават образователната употреба на социалните медии и показват как платформи като Facebook, YouTube и блогове могат да бъдат интегрирани в преподавателските практики. Тези проучвания твърдят, че социалните медии имат потенциал да подобрят ангажираността на учениците, да насърчат сътрудничеството и да подкрепят неформалното обучение. Те обаче посочват и предизвикателства като разсейване, неравномерни дигитални умения, липса на систематичност в обучението. Затова този раздел от главата подчертава необходимостта от внимателно разработване на стратегии за максимизиране на образователните ползи от използването на социалните медии.

В заключение, първият компонент на дисертацията се изразява в конституирането на цялостна теоретична и емпирична рамка за разбиране на това как социалните медии се пресичат с ежедневието на младите хора в Гърция. Той картографира платформите, които те използват, мотивациите за тяхната

употреба и последиците за комуникацията, образованието, междуличностните отношения и общественото участие. Тази глава полага основите на втория и третия компонент на изследването, които са съсредоточени съответно върху връзката между социалните медии и дистанционното образование и емпиричните резултати от теренното проучване.

Вторият компонент на дисертацията надгражда теоретичния фундамент, положен в първа глава, като се концентрира най-вече върху пресечната точка на социалните медии и дистанционното образование и задълбочава анализа на медийната грамотност. Тази глава изследва как дигиталните платформи трансформират образователния пейзаж, предимно в гръцки контекст, и как медийната грамотност се утвърждава като ключов набор от умения за ориентация в среда на дистанционно обучение. Главата започва с анализ на ролята на социалните медии като инструмент в дистанционното образование, особено в светлината на пандемията от COVID-19, която ускори прехода към онлайн обучение в световен и национален мащаб. Платформи като Facebook, YouTube и WhatsApp бяха използвани не само за комуникация и социално взаимодействие, но и за предоставяне на образователно съдържание, поддържане на академична ангажираност и подкрепа на сътрудничеството между връстници.

Главата предлага проучване на нагласата на гръцките ученици относно използването на социалните медии в образованието. Въз основа на национална и международна литература, тя представя както предимствата – повишена гъвкавост, достъп до ресурси и неформални мрежи за подкрепа, така и недостатъците им – разсейване, информационно претоварване и предизвикателства при проверката на качеството на съдържанието. Специфично за Гърция изследване показва, че макар учениците да оценяват удобството и свързаността, предлагани от социалните платформи по време на дистанционно обучение, те също така съобщават за проблеми като намалена концентрация и липса на структурирани насоки от преподавателите.

Основен акцент е поставен върху образователната динамика по време на пандемията от COVID-19, която принуди образователните институции бързо да възприемат модели на дистанционно обучение. Главата представя различните технологични инструменти и стратегии за цифрова комуникация, възприети от училища и университети в Гърция и чужбина. Тя също така подчертава неравномерността в цифровия достъп, подготовката на учениците и готовността на преподавателския състав за адаптация. Много гръцки ученици са преживели образователни смущения, умора от пребиваването в дигитална среда и трудности при поддържането на мотивация. Пандемията извади наяве пропуски в инфраструктурата и цифровата компетентност, засилвайки значението на внедряването на медийната и цифровата грамотност във формалното образование.

След това главата прави цялостен преглед на концепцията за медийна грамотност, проследявайки нейната еволюция и разширявайки нейната актуалност в дигиталната ера. Медийната грамотност се определя не само като способността за достъп и използване на цифрови инструменти, но и по-важно – като способност за критичен анализ на медийно съдържание, разбиране на механизмите зад производството на информация (напр. алгоритми, реклама, пристрастия) и отговорно участие в дигиталните пространства. Предложените тук анализи се основават на европейски проучвания, като тези на Европейската комисия и ЮНЕСКО, но и същевременно се позовават и на гръцкия образователен контекст, където медийната грамотност все още се развива като официална политика и приоритет в учебната програма.

Специално внимание се обръща на емпиричните данни за медийната грамотност сред младите хора, включително гръцката младеж. Проучванията показват, че макар младите потребители да са силно активни онлайн, способността им да разграничават надеждно от подвеждащо съдържание остава непостоянна. Значителен брой ученици демонстрират ограничено разбиране за

това как платформите формират първоначалните нагласи за възприемане на определено съдържание, а много от тях нямат критичните умения, необходими за идентифициране на пристрастия или манипулации в дигиталната информация. Тази празнина подчертава значението на формалните образователни интервенции, насочени към подобряване на дигиталното критично мислене.

След това главата преминава към анализ на политиките за медийна грамотност в Гърция. Тя откроява правителствените и институционалните усилия за въвеждане на медийно образование в училищната система, като отбелязва както напредъка, така и ограниченията им. Няколко гръцки инициативи се насочени към кампании за повишаване на осведомеността, програми за обучение на учители и насоки за учебни програми, които включват дигитални компетенции. Прилагането на тези инициативи обаче остава фрагментирано и медийната грамотност все още не е систематично внедрена на всички образователни нива най-вече поради ограничено финансиране, недобра подготовка на учителите и липса на координирана национална стратегия.

Изследването продължава с преглед на съществуващите образователни програми за медийна грамотност в Гърция, включително пилотни проекти и дейности в училищата. Тези програми основно се концентрират върху онлайн безопасността, дигиталното гражданство и критичното отношение към медиите. Те обикновено се подкрепят от организации като Института за образователна политика (IEP) или Гръцкия център за безопасен интернет. Дисертационният труд обаче идентифицира необходимостта от по-последователно, дългосрочно планиране и интеграция на учебната програма за медийна грамотност, тъй като настоящите усилия често са краткосрочни, извънкласни или зависят от външно финансиране.

Тук са изброени също и основните цели на гръцкото образование по медийна грамотност в контекста на осъзнаването на значимостта от овластяването на учениците с оглед на израстването им като отговорни и

информирани дигитални граждани. Ключовите цели в подобен аспект включват развиване на критична осведоменост за медийното влияние, подобряване на аналитичните умения, насърчаване на активно и етично участие в дигиталните общности и популяризиране на уменията за създаване на медийно съдържание. Тук се отбелязва също, че макар тези цели да са добре формулирани в образователния дискурс, тяхното пренасяне в класната стая остава непоследователно.

Главата очертава и общата ориентация на гръцките образователни програми в областта на медийната грамотност, като подчертава нарастващата институционална осведоменост за необходимостта от предоставяне на критични дигитални умения на учениците. Тези програми се фокусират върху развиване на компетенции като оценка на онлайн информация, разбиране на медийното влияние и насърчаване на отговорно дигитално поведение. Интегрирането на медийната грамотност във формалните учебни програми обаче остава ограничено. Анализът показва, че макар националните политически документи често да признават важността му, практическото му приложение в гръцките класни стаи зависи до голяма степен от индивидуалните училищни инициативи и ангажираността на учителите.

В заключение, този втори компонент на дисертацията задълбочава анализа на това как социалните медии се пресичат с образованието особено под натиска на пандемията, и предоставя изчерпателен преглед върху текущото състояние на медийната грамотност в Гърция. Той подчертава както потенциала на цифровите инструменти за обогатяване на образователния опит, така и структурните и педагогически ограничения, които възпрепятстват ефективното им използване. Констатациите сочат спешната необходимост от интегриране на цялостно образование по медийна грамотност както във формалните учебни програми, така и в обучението на учители, особено в светлината на силната зависимост на гръцките ученици от социалните медии за учене, комуникация и

забавление. Подобни изводи и констатации обуславят емпиричното проучване, представено в третата част на изследването, което разглежда как изследваните по-горе теоретични и политически съображения и нагласи се проявяват на практика сред младите хора и техните семейства в Гърция.

Третият компонент на дисертацията представя емпиричната част на изследването, целяща да валидира и разшири теоретичната рамка, разработена в предишните глави, чрез събиране и анализ на първични данни. Съответно в началото на трета глава подробно са описани замисъла, методологията, инструментите и резултатите от проведеното в Гърция емпирично изследване. То включва анкета, с фокус върху младежите, както и допълнителна анкета сред родители на млади хора. Първата анкета предоставя цялостен и многоизмерен поглед върху това как младите хора в Гърция използват социалните медии и техните нива на медийна грамотност, докато анкетата сред родителите е насочена специално към изследване на възприятията, практиките и опасенията на родителите относно използването на социалните медийни платформи от техните деца.

Главата започва с очертаване на рамката на проучването, като дефинира основните му цели: да се изследват формите на употреба на социалните медии сред гръцката младеж (на възраст 18–25 години), да се оценят техните умения по медийна грамотност и да се проучи как социалните медии се използват в образователен контекст. Целта е също така да се проучи как социалните медии влияят върху междуличностните отношения, академичните постижения и осведомеността за дигитална безопасност. Методологията е количествена, като се използват два структурирани електронни въпросника – един за млади хора и един за родители. Извадката включва студенти, младежи, наскоро завършили висше образование и работещи млади хора, подбрани чрез метода на удобна извадка. Етични принципи като анонимност, информирано съгласие и доброволно участие бяха стриктно спазени.

Първият раздел от анкетата е съсредоточен върху използването на социалните медии. Резултатите от нея разкриват, че по-голямата част от гръцката младеж използва социалните медии ежедневно, предимно за забавление и комуникация. Платформи като Instagram, Facebook, YouTube и TikTok доминират в тяхното ежедневие. Данните показват честа ангажираност във времето за развлечение, но и по време на образователни дейности със значително използване дори по време на учебни часове. Въпреки че образователната употреба е налице – като достъп до учебни материали или участие в академични групи – тя остава второстепенна спрямо развлекателната. Това потвърждава първата изследователска хипотеза.

Следващият раздел представя констатации относно медийната грамотност. Въпреки че участниците съобщават за висока степен на увереност в медийната си грамотност при използването на дигитални инструменти, техните критични умения варират. Много респонденти се затрудняват да разграничат надеждни от ненадеждни източници, рядко проверяват достоверността на информацията и показват ограничено разбиране за това как алгоритмите и спонсорираното съдържание оформят онлайн преживяванията им. Съществува и ниска осведоменост относно настройките за дигитална поверителност и рисковете, свързани със споделянето на данни. Тези констатации потвърждават втората изследователска хипотеза и показват забележима разлика между уменията за ориентация в дигиталното пространство и критичната дигитална компетентност.

Третата част разглежда въздействието на социалните медии върху ключови аспекти от живота на младежите. Възприема се, че социалните медии влияят върху академичните постижения, понякога положително (като инструмент за подкрепа), но често отрицателно (като източник на разсейване). Респондентите отбелязват и ефекта им върху комуникационните умения, като някои изразяват загриженост относно намаленото взаимодействие лице в лице.

Що се отнася до междуличностните отношения, социалните медии се разглеждат като средство за поддържане на контакт, но също така и като източник на повърхностни връзки и недоразумения. Тези открития потвърждават третата изследователска хипотеза, показвайки както ползите, така и ограниченията на социалните медии в образователен и социален контекст.

По-нататък е направен подробен анализ на употребата на социалните медии в сферата на образованието. Този анализ показва, че много млади хора използват платформи за академично сътрудничество, споделяне на съдържание и комуникация с връстници или преподаватели. Социалните медии подпомагат неформалното учене и решаването на задачи, но са по-малко ефективни, когато не се ръководят от структурирани образователни цели. Някои участници също така съобщават за трудности при намирането на надеждно академично съдържание онлайн. Тези резултати показват, че макар социалните медии да имат потенциал като образователен инструмент, тяхната ефективност зависи силно от това как се използват.

След това проучването се насочва към дистанционното образование и социалните медии, особено в контекста на пандемията от COVID-19. Респондентите съобщават за смесени преживявания: докато социалните платформи са помогнали за поддържане на свързаност и достъп до ресурси, те също така са допринесли за разсейване и технически проблеми. Много студенти оценяват гъвкавостта на онлайн обучението, но отбелязват, че им е трудно да останат фокусирани и мотивирани. В този план, данните подчертават двойната роля на социалните медии в дистанционното образование: едновременно като фактор, обезпечаващ груповата комуникация и като предизвикателство.

Последният раздел от главата предоставя резултатите от родителското проучване, което изследва нагласите спрямо използването на социалните медии от децата. Родителите изразяват значителна загриженост относно времето им пред екрана, излагането на вредно съдържание и емоционалното въздействие на

включването онлайн. Много от тях обаче признават, че им липсват умения или знания, за да насочват или контролират ефективно децата си. По-голямата част разчитат на ограничителни стратегии (напр. поставяне на ограничения), а не на открит диалог. Тези данни потвърждават четвъртата и петата изследователска хипотеза и отразяват констатации от предишни гръцки проучвания, показващи отчетлива и постоянна разлика в дигиталната грамотност на различните поколения.

Главата завършва с аналитичен раздел, който съвместява получените резултати с теоретичната литература, разгледана в по-ранните глави. Той подчертава необходимостта от преминаване отвъд основните дигитални умения към по-цялостна форма на медийна грамотност, която включва критично мислене, етично участие и емоционална устойчивост. Заключениеята потвърждават основните точки на изследването: гръцката младеж е силно ангажирана със социалните медии, но няма постоянни умения за медийна грамотност; дигиталните платформи са недостатъчно използвани в образованието или са използвани несистематично без ясни цели и без насоки от преподавател; участието на родителите в дигиталния живот на децата, макар и добронамерено, остава ограничено от пропуски в знанията.

Ако трябва да се дефинират приносите на изследването, основният от тях е, че дисертацията предлага емпирични данни от Гърция, които обогатяват академичната дискусия за младежта, медиите и образованието. Дисертационният труд дава ясни насоки за политиката и практиката в областта на медийната грамотност, особено в гръцките училища и университети. Предлага се и по-активна родителска подкрепа и междугенерационно дигитално образование. Проектът за бъдещи изследвания включва проучване на качествените измерения на дигиталния опит на младежите, изследване на ролята на преподавателите в насърчаването на медийната грамотност и оценка на дългосрочните резултати от образователните интервенции.

Конкретизирана, структурата на дисертацията е следната:

УВОД

1. РАЗБИРАНЕ НА СОЦИАЛНИТЕ МЕДИИ: ТЕОРИИ, КОНЦЕПЦИИ И РЕЗУЛТАТИ

1.1 Определение за социални медии

1.2 Най-популярни социални медии

1.3 Ползи от използването на социални медии

1.4 Причини за използване на социални медии

1.5 Лични характеристики и използване на социалните медии

1.6 Социалните медии като средство за комуникация

1.7 Междуличностни отношения в онлайн средата

1.8 Влияние на социалните медии върху различни междуличностни отношения

1.9 Влияние на социалните медии върху обществото

1.10 Влияние на социалните медии върху образованието

1.10.1 Използване на социалните медии от образователните институции за маркетингови и брандиращи цели

1.10.2 Интегриране на социалните медии в образованието

1.10.3 Използване на социалните медии от образователните институции за предоставяне на образование

1.11 Начини на употреба на социалните медии сред младежите: констатации от научни изследвания

1.12 Децата и нови технологии

1.12.1 Използване на социалните медии от децата

1.12.2 Родителски нагласи към използването на социалните медии от децата: Данни от Гърция

1.13 Основни изследвания върху образователната употреба на социалните медии

2. РОЛЯТА НА СОЦИАЛНИТЕ МЕДИИ ЗА УСПЕХА НА ДИСТАНЦИОННОТО ОБУЧЕНИЕ

2.1 Социалните медии като инструмент за дистанционно обучение

2.2 Преглед на мненията на студентите, обучаващи се дистанционно, относно използването на социалните медии в образователния процес

2.3 Дистанционно обучение и използване на ИКТ (информационни и комуникационни технологии) и социални медии

2.4 Дистанционно обучение по време на пандемията от Covid-19

2.5 Предизвикателства пред дистанционното обучение по време на пандемията от Covid-19

2.6 Дефиниране на термина медийна грамотност

2.7 Медийна грамотност и образование

2.8 Основни проучвания върху медийна грамотност сред младите хора

2.9 Политики за медийна грамотност в Гърция

2.10 Образователни програми за медийна грамотност в Гърция

2.11 Обща ориентация на гръцките образователни програми за медийна грамотност

3. ИЗПОЛЗВАНЕТО НА СОЦИАЛНИТЕ МЕДИИ И РАЗВИТИЕ НА МЕДИЙНАТА ГРАМОТНОСТ В ГЪРЦИЯ

3.1. Замисъл на изследването

3.2. Цел и задачи

3.2.1. Цел

3.2.2. Задачи

3.3. Изследователски въпроси

3.4. Демография и извадка

3.5. Методи за събиране на данни

3.6. Процедура

3.7. Анализ на данните

3.8. Етични съображения

3.9. Изследователска рамка или теоретичен подход

3.10 Резултати

3.10.1 Използване на социални медии

3.10.2 Медийна грамотност

3.10.3 Въздействие на социалните медии

3.10.4. Образователно използване на социалните медии

3.10.5 Социални медии и дистанционно обучение

3.10.6 Допълнително количествено изследване: Родителски възприятия и практики относно използването на социалните медии от младите хора

3.11 Анализ

3.12 Изводи

3.13 Принос на изследването

3.14 Проект за бъдещи изследвания

Литература

ПРИЛОЖЕНИЕ

6. Изводи на изследването

Резултатите от това проучване потвърждават централната хипотеза, че макар младите хора в Гърция да са високоактивни потребители на социалните медии, техните умения за медийна грамотност – особено в областите на критичната оценка на съдържанието, проверката на източниците и осведомеността за цифровите алгоритми – остават непостоянни и в много случаи недостатъчни. Ежедневното използване на платформи като Instagram, YouTube, Facebook и TikTok отразява не само социалните и развлекателните предпочитания на младежите, но и нарастващата им зависимост от тези платформи за образователни цели и себеизразяване. Това високо ниво на

дигитална ангажираност обаче не се превръща автоматично в критично и рефлексивно потребление на медии.

Проучването подчертава значителна разлика между дигиталните умения (техническата способност за използване на платформи) и критичната медийна грамотност (аналитичните умения за оценка на съдържанието и разбиране на механизмите зад цифровата комуникация). Въпреки че много млади участници съобщават за увереност при навигирането в социалните медийни среди, значителна част от тях се затрудняват със задачи като проверка на източници на информация, разпознаване на дезинформация и разбиране как алгоритмите оформят онлайн преживяванията им. Тези слабости излагат младите потребители на рисковете от дезинформация, нарушения на поверителността и пристрастия, детерминирани от алгоритмите, като подчертават спешната необходимост от систематично обучение по медийна грамотност.

Освен това, изследването разкрива, че макар социалните медии да предлагат ценни възможности за комуникация, учене и творческо ангажиране, те също така представляват предизвикателства при поддържането на вниманието, балансирането между образователната и развлекателната употреба и запазването на качеството на междуличностните отношения. Много участници признават, че социалните медии могат да подобрят образователния опит, когато се използват целенасочено – например чрез споделяне на ресурси, комуникация с връстници и участие в академични групи – но също така отбелязват потенциала им да разсейват от ученето и да намаляват взаимодействията лице в лице.

Проучването на възгледите и възприятията на родителите предоставят допълнителни теми за размисъл. Повечето родители изразяват загриженост относно негативните ефекти на социалните медии върху децата им, особено по отношение на управлението на времето, онлайн безопасността и кибертормоза. Много от тях обаче признават, че не са способни ефективно да наблюдават или ръководят начините на употреба на социалните медии от децата им. Това показва

съществена разлика между поколенията по отношение на дигиталните знания и умения.

И накрая, изследването подчертава значението на интегрирането на цялостно обучение по медийна грамотност както във формалните образователни системи, така и в неформална учебна среда. Училищата, университетите, семействата и политиките трябва да си сътрудничат, за да предоставят на младите хора уменията, необходими за критично взаимодействие с дигиталното съдържание, за защита на тяхната поверителност и отговорно участие в дигиталната публична сфера. Направените тук изводи също така налагат необходимостта от по-нататъшни изследвания, по-специално дългосрочни проучвания, които могат да проследят развитието на уменията за медийна грамотност във времето и да оценят ефективността на различните образователни интервенции.

7. Справка за научните приноси

Тази дисертация прави няколко важни приноса към научното разбиране на използването на социалните медии и медийната грамотност сред младите хора, особено в гръцки контекст.

Първо, тя предоставя цялостно и базирано на данни изследване на моделите, целите и въздействието на използването на социалните медии сред гръцката младеж на възраст между 18 и 25 години. По този начин дисертацията допълва международния корпус от литература в областта на социологията и медиите, като предлага специфични изводи от Гърция, страна, която често е недостатъчно представена в глобалните изследвания на дигиталните практики на младежите.

Второ, изследването предлага ценни заключения относно нивата на медийна грамотност на младите хора. За разлика от предишни изследвания, които оценяват предимно дигиталните умения, тази дисертация оценява по-

дълбоки когнитивни и аналитични способности като оценка на източниците, разпознаване на дезинформация и разбиране на алгоритми.

Трето, изследването предоставя количествени данни за нагласите както на младежите, така и на техните родители, относно използването на социалните медии и медийната грамотност, което позволява да се анализира семейната динамика и генерационните фактори, влияещи върху дигиталната ангажираност.

Четвърто, това проучване допринася за разработването на политики за медийна грамотност в Гърция, като отбелязва настоящите пропуски и предлага насоки за бъдещо развитие на стратегии и програми за насърчаване на отговорно и информирано дигитално гражданство. Констатациите от проучването са от значение не само за Гърция, но и за други страни, изправени пред подобни предизвикателства, свързани с медийната грамотност, технологичните промени и дигиталното образование.

8. Научни публикации по темата на дисертационния труд:

1. Konstantopoulou, A. (2024). Application of social media in education and distance learning. KNOWLEDGE PROCEEDINGS, 44(1), 27-31.
2. Konstantopoulou, A. (2024). Empowering young minds: media literacy and the influence of social networks. Knowledge-International Journal, 65(1), 123-126.
3. Konstantopoulou, A. (2024). The consequences of internet addiction to the psychosocial development and health of children and adolescents Doctoral Students in Science. 7. Collection of doctoral papers presented at the Doctoral School and 7th Doctoral Scientific Session of the Faculty of Philosophy at the South-West University "Neofit Rilski" 14.12 – 15.12.2023, pp. 530-538, ISSN 2738-8328.
4. Konstantopoulou, A. (forthcoming 2025). Social Networks, Media Literacy, and the Digital Behavior of Greek Adolescents. Doctoral Students in Science. 8. Collection of doctoral papers presented at the Doctoral School and 8th Doctoral Scientific Session of the Faculty of Philosophy at the South-West University "Neofit Rilski" 18.12.2024.

9. Декларация за научна етичност

Дисертационният труд „Социални мрежи и медийна грамотност на младите хора в Гърция” е авторски. При неговото разработване не са използвани в нарушение на авторските права чужди публикации и разработки без съответното позоваване и цитиране.

**SOUTH – WEST UNIVERSITY “NEOFIT RILSKY”
BLAGOEVGRAD**

**FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY**

KONSTANTOPOULOU ATHANASIA

**Social Networks and Media Literacy among Young
People in Greece**

AUTHOR'S ABSTRACT

for awarding the educational and scientific degree "Doctor"

Professional field: 3.1. Sociology, anthropology and cultural
sciences

Doctoral Program: Sociology

Scientific Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Gergana Popova

Blagoevgrad, 2025

The dissertation was discussed and proposed for public defense at a meeting of the Department of Sociology held on 25.08.2025.

The dissertation has a total volume of 197 page. It is structured into an introduction, three chapters, appendix and a list of used literature and includes 56 tables and 61 graphs. The cited literature covers 154 titles.

The defense of the dissertation will take place at an open meeting of the Scientific Jury on October 6th at 11 o'clock in hall 1342 of SWU "Neofit Rilski".

The materials related to the defense are available to interested parties at the Department of Sociology, Faculty of Philosophy of Southwest University "Neofit Rilski" – Blagoevgrad.

Contents of the Abstract

1. Relevance of the Topic.....	4
2. Object and Subject of the Study.....	5
3. Aim, Tasks and Methods of the Study.....	6
4. Hypotheses of the Study.....	8
5. Structure of the Study.....	9
6. Research Conclusions.....	19
7. Summary of Scientific Contributions.....	20
8. Scientific Publications on the Topic of the Dissertation....	21
9. Declaration on Scientific Ethics.....	21

1. Relevance of the Topic

In today's digitally interconnected society, social media has become a defining feature of the daily lives of young people, particularly in Greece, where internet penetration and smartphone usage continue to increase. Social networks not only serve as platforms for socialization and entertainment, but also influence communication styles, learning processes and the formation of interpersonal relationships. Given this pervasive presence, it is essential to understand how social media shapes the behaviors, skills and knowledge of young users. The topic is particularly important as it sheds light on broader cultural and technological transformations that are reshaping social interactions and learning environments.

The rapid evolution of digital technologies has brought media literacy to the forefront of educational and social discourse. Media literacy, which includes the ability to critically evaluate digital content, recognize misinformation, and understand the mechanisms of social platforms, has become an essential skill for the 21st century. However, research - including this study - shows that while Greek youth are adept at using digital tools, they often lack the critical skills necessary to navigate the complexities of online information. Addressing this gap is vital to promoting responsible digital citizenship and protecting young people from the risks associated with disinformation, digital manipulation, and privacy violations.

Furthermore, the integration of social media into educational contexts has created new opportunities and challenges. Platforms such as YouTube, Facebook, and Instagram are increasingly being used for educational purposes, offering students avenues for collaboration, knowledge sharing, and creative expression. At the same time, the unregulated nature of social media introduces potential distractions and the spread of unverified information. This dual role of social media – both as an educational resource and a source of challenges – highlights the importance of exploring how young people interact with these platforms and how educational institutions can support the development of media literacy skills.

Another dimension of the relevance of the topic lies in the influence of social media on family dynamics and parenting roles. As young people become immersed in digital environments, parents often take on the task of monitoring and guiding their children's online activities without always possessing the necessary digital skills

themselves. By examining parental perceptions and mediation practices, the study provides a more comprehensive understanding of the intergenerational dynamics that influence the development of media literacy and social media use among young people. This aspect is critical for developing holistic strategies that involve not only schools but also families in promoting safe and informed digital practices.

In an era where digital platforms influence everything, equipping young people with the ability to critically engage with media content is crucial. By exploring the intersection of technology, education, and youth behavior, this research contributes valuable insights into how Greece – and societies more broadly – can adapt to the challenges and opportunities presented by the digital age.

2. Object and Subject of the Study

The object of the study is the phenomenon of social media usage and media literacy within the context of contemporary youth culture. It encompasses the broader social, technological, and educational dynamics that shape how young people in Greece engage with digital platforms, acquire information, and develop critical thinking and communication skills in the digital environment.

The subject of the study is the specific relationship between the use of social media and the development of media literacy skills among young people in Greece. This includes exploring patterns of social media usage, evaluating young users' ability to assess the credibility of online information, understanding their awareness of digital risks and privacy, and examining how social media contributes to or hinders their educational, social, and cognitive development.

The primary sources include the works of Christian Fuchs, Danah Boyd, José van Dijck, Sonia Livingstone, David Buckingham, Manuel Castells, Henry Jenkins, and Yochai Benkler, whose research has significantly contributed to the understanding of social media, digital culture, and media literacy.

In order to support its hypothesis regarding the relationship between social media use and the development of media literacy among young people in Greece, the study also draws upon conceptual interrelations found in various scholarly frameworks, including those of Manuel Castells, Danah Boyd, Sonia Livingstone, Henry Jenkins, José van Dijck, Christian Fuchs, Sherry Turkle, Clay Shirky, David Buckingham, and

Neil Selwyn, whose works explore digital culture, youth media practices, networked publics, and the critical evaluation of online information.

3. Aim, Tasks and Methods of the Study

The aim of this research is to examine the relationship between the use of social media and the development of media literacy among young people in Greece. Specifically, the study seeks to explore how social networks influence young users' ability to critically assess, interpret, and interact with digital content. It aims to identify the most widely used platforms and common usage patterns, assess the level of media literacy skills – such as evaluating information credibility and understanding digital environments – and investigate how social media are utilized for educational purposes. Additionally, the research intends to examine how these platforms shape communication practices and interpersonal relationships, and to explore parental perspectives regarding their children's engagement with social networks. Ultimately, the study aims to highlight both the risks and opportunities presented by social media and to emphasize the importance of integrating media literacy education into both formal and informal learning contexts in Greece. Together, these objectives aim to generate a comprehensive understanding of the challenges and opportunities posed by social media in the lives of young Greeks, and to provide insights into how media literacy can be effectively supported.

To achieve the research aim, the study is structured around the following key tasks:

1. To conduct a systematic review of the most widely used social media platforms among young people in Greece, including an analysis of usage frequency, purpose, and content preferences.
2. To assess the current state of media literacy among the target population, with a particular focus on their capacity to evaluate online content, distinguish credible sources, and understand the digital mechanisms underlying social platforms.
3. To explore the extent to which social media are employed by young users for educational purposes, including resource sharing, participation in learning communities, and interaction with academic content.

4. To investigate the influence of social media on communication styles and interpersonal relationships among young people, both in virtual and real-world contexts.

5. To examine parental perceptions, concerns, and mediation strategies regarding their children's engagement with social networks.

6. To identify potential educational strategies for enhancing media literacy through both formal schooling and informal digital experiences.

According to the methods of the research, this research is based on a quantitative methodology designed to examine the relationship between social media use and media literacy among young people in Greece. The main data collection tool was a structured questionnaire and the sample was selected using convenience sampling methods, included university students, recent graduates and young adults in early stages of employment or training. The questionnaire distributed electronically to individuals aged 18 to 25 years through social media (youth and student Facebook groups) and it remained available for participants to complete for about two months and via email, with participants also encouraged to share it further within their networks among peers aged 18–25. The survey was conducted from December 2024 to February 2025 and the total participants were 311. The survey included closed-ended questions, focusing on social media usage patterns, frequency and purpose of engagement, levels of confidence in evaluating digital content and awareness of online risks and the reliability of information.

In order to complement the findings of the primary research, a complementary quantitative study was conducted focusing on parents of young people aged 18 to 25. The aim of the research was to capture parents' perceptions, practices and concerns regarding their children's use of social media platforms. Data were collected through an anonymous online questionnaire, which was distributed through online platforms, to groups of parents with children aged 18-25 on Facebook, as well as via emails to parents who had children of these ages, urging them to share it with their acquaintances who met the criteria of the participants. The questionnaire remained available on the platforms for one month. The research was conducted in March to April 2025. The questionnaire consisted of structured questions covering demographics, frequency and type of social media use and focused on assessing parents' awareness, concerns, and monitoring practices related to their children's social media activity. It also explored

their views on media literacy education and the broader impact of digital technologies on youth behavior. A total of 47 parents participated in the study.

Both research instruments were designed in accordance with ethical research standards, ensuring anonymity, informed consent, and voluntary participation. By combining data from youth and their parents, the study provides a multidimensional and data-driven understanding of social media use and media literacy in the Greek context.

At the same time, it should be acknowledged that the surveys conducted in this study are not representative, as they were based on convenience sampling and voluntary online participation. Therefore, the findings should be viewed as indicative rather than generalizable, while still offering meaningful insights into how young people and parents in Greece engage with social media and media literacy.

4. Hypotheses of the Study

Based on the objectives and the existing literature, the study is guided by the following hypotheses:

1. H1: The majority of young people in Greece engage with social media daily, using it primarily for entertainment and communication, while educational use remains secondary.
2. H2: Although young people demonstrate high levels of digital activity, their media literacy—particularly in areas such as source verification, recognizing misinformation, and understanding digital algorithms—remains moderate and inconsistent.
3. H3: The use of social media as an educational tool contributes positively to students' learning when used in structured and purposeful ways, such as for accessing study materials or participating in academic groups.
4. H4: Parental perceptions are generally concerned with the risks of social media use, including distraction, privacy, and screen time, yet active and informed parental mediation remains limited.
5. H5: There is a noticeable gap between digital fluency (ease of navigating platforms) and critical media literacy skills, suggesting that frequent use of social media does not equate to informed or critical use.

5. Structure of the Study

The dissertation is 196 standard typewritten pages long and consists of an introduction, 3 chapters, appendix with two questionnaires, graphs and tables. The literature used includes 154 titles.

The dissertation is structured into three components, each aiming to provide a more comprehensive presentation of the object, subject, aims, and tasks of the research. Each component corresponds to a separate chapter.

The first component is focused on establishing a theoretical and conceptual framework concerning social media networks, particularly in relation to their role in the lives of young people in Greece. This chapter lays the foundational groundwork by exploring definitions, typologies, user motivations, and the multifaceted influence of social media on communication, relationships, society, and education.

It begins with a detailed definition of social media, which are described as interactive digital platforms based on Web 2.0 technologies that facilitate the creation, sharing, and exchange of user-generated content. The chapter emphasizes how social media enable users to function simultaneously as consumers and producers of content, reflecting the participatory nature of modern digital culture. The evolution of social media from basic communication tools to complex socio-technical ecosystems is highlighted, as well as their significant impact on communication flows, cultural production, and identity formation.

Following the definitional groundwork, the chapter reviews the most popular social networking platforms, including Facebook, Instagram, Snapchat, YouTube, Twitter, and TikTok. Each platform is examined in terms of its history, user demographics, frequency of use, and characteristic features. For example, Facebook is noted for its widespread use and daily engagement across age groups, especially among adults. Instagram and Snapchat are more popular among younger users due to their visual and ephemeral nature. YouTube is recognized both as an entertainment hub and an educational resource.

The benefits of using social media are then explored. These include enhanced communication, easier access to information and entertainment, educational support, emotional connectivity, and civic engagement. Social media platforms are shown to foster creativity, self-expression, and community involvement, allowing users to develop digital identities and participate in collective causes. The chapter also discusses

how social media offer psychological benefits such as reducing loneliness, building support networks, and providing tools for emotional regulation.

The discussion extends to the motivations behind social media use, grounded in both social and psychological theories. Key drivers include the need for belonging, self-presentation, social comparison, and information seeking. Users engage with platforms to maintain social relationships, manage impressions, explore identities, and escape from stress or boredom. These motivations are particularly relevant to adolescents and young adults navigating critical stages of personal and social development.

A significant portion of the chapter is dedicated to the relationship between personal characteristics and social media behavior. Research findings are presented to illustrate how personality traits such as extraversion, neuroticism, narcissism, and openness to experience influence the frequency and type of social media use. It is noted that even individuals with social anxiety or low self-esteem may find digital platforms appealing due to the perceived control and selective self-presentation they offer.

The chapter then turns to the role of social media in communication, highlighting both the opportunities and challenges it presents. Social media have revolutionized interpersonal communication by facilitating asynchronous, multimedia-rich exchanges that transcend geographical boundaries. However, they have also introduced issues such as reduced face-to-face interaction, overemphasis on performative communication, and the influence of algorithms in shaping visibility and engagement.

A key focus is the impact of social media on interpersonal relationships. The chapter discusses how online interactions can support or undermine the quality of social ties. While digital platforms enable users to maintain long-distance friendships and initiate new connections, they can also result in misunderstandings, superficial interactions, and a decline in deep, meaningful engagement. In Greece, as in many other countries, young people use platforms like Instagram and WhatsApp to stay connected, but concerns persist about their overreliance on virtual communication at the expense of in-person relationships.

The influence of social media on family dynamics is also addressed. Studies cited in the dissertation suggest that increased time online may lead to reduced communication within the family unit and impact the quality of parent-child relationships. Social media are seen to both connect and isolate individuals, depending on how and why they are used.

The chapter continues with an analysis of the broader societal influence of social media. These platforms are portrayed as powerful tools for political communication, activism, and public discourse. In the Greek context, social media have become essential tools for political campaigns, offering politicians direct access to voters. At the same time, the spread of misinformation, echo chambers, and algorithm-driven polarization pose risks to democratic dialogue and civic engagement.

Further, the chapter presents an in-depth review of the influence of social media on education. It is acknowledged that social media can support educational processes by enhancing collaboration, enabling access to learning resources, and fostering communication between students and educators. Many institutions now use platforms such as Facebook, YouTube, and LinkedIn for marketing, engagement, and even content delivery. Nevertheless, the distracting nature of these platforms is also underlined, with evidence suggesting that excessive use can negatively impact academic performance. Students often struggle to balance educational and recreational use, leading to reduced productivity and focus.

The section titled "Use of social media by educational institutions" describes how universities increasingly use platforms for branding, student recruitment, and alumni engagement. Moreover, educational integration is not limited to administrative functions; it includes pedagogical uses such as blogging, collaborative work, and online discussions, which promote informal, student-centered learning environments.

The chapter also examines children's and adolescents' relationship with new technologies and social media, emphasizing data from Greece. It presents two dominant perspectives: one focused on digital risks such as addiction and online exposure, and another that views internet use as part of natural social development. National data from Greece show early and widespread access to the internet among children, rising rates of social media use, and growing concerns over screen time and privacy. Parental attitudes in Greece reflect both awareness and uncertainty, with many relying on restrictive rather than supportive mediation strategies. The findings highlight the urgent need for structured digital literacy education for both youth and parents.

The chapter concludes with examples of research highlighting the educational use of social media, demonstrating how platforms like Facebook, YouTube, and blogs are integrated into teaching practices. These studies show that social media can enhance student engagement, foster collaboration, and support informal learning. However, they also point to challenges such as distraction, lack of structure, and uneven digital skills.

The section underlines the need for carefully designed strategies to maximize the educational benefits of social media use.

In conclusion, the first component of the dissertation builds a comprehensive theoretical and empirical context for understanding how social media intersect with the daily lives of young people in Greece. It maps out the platforms they use, the motivations behind their use, and the implications for communication, education, interpersonal relationships, and societal participation. This foundational chapter sets the stage for the second and third components of the study, which focus on the link between social media and distance education and the empirical findings from the field research, respectively.

The second component of the dissertation builds upon the theoretical foundation laid in the first chapter by focusing on the intersection of social media and distance education and expanding the discussion of media literacy. This chapter explores how digital platforms have transformed the educational landscape, particularly in the context of Greece, and how media literacy has emerged as a crucial skill set for navigating remote learning environments. The chapter begins by analyzing the role of social media as a tool in distance education, especially in light of the COVID-19 pandemic, which accelerated the shift toward online instruction globally and nationally. Platforms such as Facebook, YouTube, and WhatsApp were not only used for communication and social interaction but also for delivering educational content, maintaining academic engagement, and supporting peer collaboration.

The chapter includes a detailed examination of Greek students' perceptions of using social media in education. Drawing on national and international literature, it presents both the benefits—such as increased flexibility, access to resources, and informal support networks—and the drawbacks, including distraction, information overload, and challenges in verifying the quality of content. Greek-specific research indicates that while students appreciated the convenience and connectivity offered by social platforms during distance learning, they also reported issues such as reduced concentration and lack of structured guidance from educators.

A major focus is placed on the educational dynamics during the COVID-19 pandemic, which forced educational institutions to rapidly adopt distance learning models. The chapter outlines the various technological tools and digital communication strategies adopted by schools and universities in Greece and abroad. It also highlights the unevenness of digital access, student preparedness, and teaching staff readiness to

adapt. Many Greek students experienced educational disruption, digital fatigue, and difficulties maintaining motivation. The pandemic brought to light gaps in infrastructure and digital competence, reinforcing the importance of embedding media and digital literacy into formal education.

Following this, the chapter presents a comprehensive overview of the concept of media literacy, tracing its evolution and expanding on its relevance in the digital age. Media literacy is defined not only as the ability to access and use digital tools but more importantly as the capacity to critically analyze media content, understand the mechanisms behind information production (e.g., algorithms, advertising, bias), and responsibly engage in digital spaces. The discussion draws from European frameworks, such as those by the European Commission and UNESCO, while also referencing the Greek educational context, where media literacy is still developing as a formal policy and curricular priority.

Special attention is given to empirical data on media literacy among young people, including Greek youth. Surveys reveal that while young users are highly active online, their ability to distinguish between reliable and misleading content remains inconsistent. A significant number of students demonstrate limited understanding of how platforms shape their content exposure, and many lack the critical skills needed to identify bias or manipulation in digital information. This gap underlines the importance of formal educational interventions aimed at enhancing digital critical thinking.

The chapter then shifts to an analysis of media literacy policies in Greece. It presents an overview of government and institutional efforts to introduce media education into the school system, noting both progress and limitations. Several Greek initiatives have focused on awareness campaigns, teacher training programs, and curriculum guidelines that include digital competencies. However, the implementation remains fragmented, and media literacy is not yet systematically embedded across educational levels. Challenges include limited funding, lack of teacher preparedness, and absence of coordinated national strategy.

The discussion continues with a review of existing educational programs of media literacy in Greece, including pilot projects and school-based activities. These programs often emphasize online safety, digital citizenship, and critical media consumption, and are usually supported by organizations such as the Institute of Educational Policy (IEP) or the Greek Safer Internet Center. Nevertheless, the chapter identifies the need for more coherent, long-term planning and curriculum integration,

as current efforts are often short-term, extracurricular, or dependent on external funding.

Additionally, the chapter describes the general orientation and goals of Greek media literacy education, emphasizing a growing recognition of the importance of empowering students to become responsible and informed digital citizens. Key aims include developing critical awareness of media influence, enhancing analytical skills, encouraging active and ethical participation in digital communities, and promoting media production skills. However, the chapter also notes that while these goals are well-articulated in educational discourse, their translation into classroom practice remains inconsistent.

The chapter also outlines the general orientation of Greek educational programs in media literacy, highlighting an increasing institutional awareness of the need to equip students with critical digital skills. These programs focus on developing competencies such as evaluating online information, understanding media influence, and fostering responsible digital behavior. However, the integration of media literacy into formal curricula remains limited and inconsistent. The analysis shows that while national policy documents often recognize its importance, practical implementation in Greek classrooms depends heavily on individual school initiatives and teacher engagement.

In conclusion, this second component of the dissertation deepens the analysis of how social media intersect with education, particularly under the pressure of the pandemic, and provides an in-depth look at the current state of media literacy in Greece. It highlights both the potential of digital tools to enrich educational experiences and the structural and pedagogical limitations that hinder their effective use. The findings point to the urgent need for integrating comprehensive media literacy education into both formal curricula and teacher training, especially in light of Greek students' heavy reliance on social media for learning, communication, and daily life. The chapter thus sets the stage for the empirical research presented in the third part of the study, which examines how these theoretical and policy considerations play out in practice among young people and their families in Greece.

The third component of the dissertation presents the empirical part of the study, aiming to validate and expand upon the theoretical framework developed in the previous chapters through primary data collection and analysis. This section details the research design, methodology, tools, and results of the research, which conducted in Greece. It includes both a youth-focused survey and a supplementary parental survey,

providing a comprehensive and multidimensional view of how young people in Greece use social media and their levels of media literacy, while the parental survey specifically aimed to explore parents' perceptions, practices, and concerns regarding their children's use of social media platforms.

The chapter begins with the research design, outlining the main objectives: to investigate the patterns of social media use among Greek youth (ages 18–25), to assess their media literacy skills, and to explore how social media is used in educational contexts. It also aims to examine how social media impacts interpersonal relationships, academic performance, and digital safety awareness. The methodology is quantitative, using two structured electronic questionnaires—one for young people and one for parents. The sample includes university students, recent graduates, and young adults in early employment, selected through convenience sampling. Ethical principles such as anonymity, informed consent, and voluntary participation were strictly observed.

The first section of results focuses on social media usage. It reveals that the vast majority of Greek youth use social media daily, primarily for entertainment and communication. Platforms such as Instagram, Facebook, YouTube, and TikTok dominate their digital routines. The data show frequent engagement during both leisure and educational activities, with significant usage even during study hours. Although educational use is present—such as accessing study materials or participating in academic groups—it remains secondary to recreational use. This confirms the first research hypothesis.

The next section presents findings on media literacy. While participants report a high degree of confidence in using digital tools, their critical skills vary. Many respondents struggle to distinguish between reliable and unreliable sources, rarely check information credibility, and show limited understanding of how algorithms and sponsored content shape their online experience. There is also low awareness of digital privacy settings and risks related to data sharing. These findings confirm the second research hypothesis and indicate a notable gap between digital fluency and critical digital competence.

The third part examines the impact of social media on key aspects of youth life. Social media is perceived to influence academic performance, sometimes positively (as a support tool) but often negatively (as a source of distraction). Respondents also note its effect on communication skills, with some expressing concerns about reduced face-to-face interaction. Regarding interpersonal relationships, social media is seen as a

facilitator for maintaining contact but also as a source of superficial connections and misunderstandings. These findings validate the third research hypothesis, showing both the benefits and the limitations of social media in educational and social contexts.

A detailed analysis follows on the educational use of social media, showing that many young people use platforms for academic collaboration, content sharing, and communication with peers or instructors. Social media supports informal learning and task management but is less effective when not guided by structured educational objectives. Some participants also report challenges in finding reliable academic content online. These results suggest that while social media has potential as an educational tool, its effectiveness depends heavily on how it is used.

The chapter then addresses distance education and social media, especially in the context of the COVID-19 pandemic. Respondents report mixed experiences: while social platforms helped maintain connectivity and resource access, they also contributed to distractions and technical problems. Many students appreciated the flexibility of online learning but found it difficult to stay focused and motivated. The findings highlight the dual role of social media in distance education: as both a facilitator and a challenge.

The final empirical section presents results from the parental survey, which explores perceptions and practices regarding children's social media use. Parents express significant concern about screen time, exposure to harmful content, and the emotional impact of online interactions. However, many admit lacking the skills or knowledge to effectively guide or supervise their children. The majority rely on restrictive strategies (e.g., setting limits) rather than open dialogue. These insights confirm the fourth and fifth research hypotheses and reflect findings from previous Greek studies, showing a persistent gap in intergenerational digital literacy.

The chapter concludes with a discussion section that synthesizes the results with the literature reviewed in earlier chapters. It emphasizes the need to move beyond basic digital skills toward a more holistic form of media literacy that includes critical thinking, ethical participation, and emotional resilience. The conclusions reaffirm the study's main points: Greek youth are highly engaged with social media but lack consistent media literacy skills; educational use of digital platforms is underutilized or unguided; and parental involvement, though well-intentioned, remains limited by knowledge gaps.

In terms of contribution, the dissertation offers empirical evidence from Greece that enriches the academic discussion on youth, media, and education. It identifies clear directions for media literacy policy and practice, especially in Greek schools and universities. It also proposes more active parental support and cross-generational digital education. The recommendations for future research include exploring qualitative dimensions of youth digital experience, examining the role of educators in promoting media literacy, and assessing long-term outcomes of educational interventions.

The whole structure of the dissertation is as follows:

INTRODUCTION

1. UNDERSTANDING SOCIAL MEDIA NETWORKS: THEORIES, CONCEPTS AND FINDINGS

1.1 The Definition of Social Media

1.2 The Most Popular Social Networks

1.3 Benefits of using social media

1.4 Reasons for using Social Media

1.5 Personal features and use of Social Media

1.6 Social Media as a Means of Communication

1.7 Interpersonal Relationships in the Online Environment

1.8 Influence of social media on various interpersonal relationships

1.9 Influence of social media on society

1.10 Influence of social media on education

1.10.1 Use of social media by educational institutions for marketing and branding purposes

1.10.2 Integrating social media in education

1.10.3 Use of social media by educational institutions to deliver education

1.11 Social Media Usage Patterns Among Youth: Insights from Scientific Research

1.12 Children and new technologies

1.12.1 Use of social media by children

1.12.2 Parental Perceptions on Children's Use of Social Media: Evidence from Greece

1.13 Examples of research from the educational use of social media

2. THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN DISTANCE LEARNING SUCCESS

2.1 Social media as a tool of distance education

2.2 Overview of distance education students' views on the use of social media in the educational process

2.3 Distance education and use of ICT and social media

2.4 Distance learning during the Covid-19 pandemic

2.5 Challenges in distance education during the Covid-19 pandemic

2.6 Overview of the term media literacy

2.7 Media literacy and education

2.8 Surveys for media literacy among young people

2.9 Media literacy policies in Greece

2.10 Educational Programs of media literacy in Greece

2.11 General orientation for Greek educational programs of media literacy

3. THE USE OF SOCIAL MEDIA AND THE DEVELOPMENT OF MEDIA LITERACY IN GREECE

3.1. Research Design

3.2. Aim and Objectives

3.2.1. Aim

3.2.2. Objectives

3.3. Research Questions

3.4. Population and Sample

3.5. Data Collection Methods

3.6. Procedure

3.7. Data Analysis

3.8. Ethical Considerations

3.9. Research Framework or Theoretical Approach

3.10 Results

3.10.1 Social media usage

3.10.2 Media Literacy

3.10.3 Impact of Social Media

3.10.4. Educational Use of Social Media

3.10.5 Social Media and Distance Education

3.10.6 Supplementary Quantitative Research: Parental Perceptions and Practices Regarding Young People's Social Media Usage

3.11 Discussion
3.12 Conclusions
3.13 Contribution of the Study
3.14 Recommendations for Future Research
References
APPENDIX

6. Research Conclusions

The findings of this study confirm the central hypothesis that while young people in Greece are highly active users of social media, their media literacy skills – particularly in the areas of critical content evaluation, source verification, and awareness of digital algorithms – remain inconsistent and, in many cases, insufficient. Daily use of platforms such as Instagram, YouTube, Facebook, and TikTok reflects not only the social and entertainment preferences of youth but also their increasing reliance on these platforms for educational purposes and self-expression. However, this high level of digital engagement does not automatically translate into critical and reflective media consumption.

The study highlights a significant gap between digital fluency (the technical ability to use platforms) and critical media literacy (the analytical skills to evaluate content and understand the mechanisms behind digital communication). Although many young participants reported confidence in navigating social media environments, a substantial proportion struggled with tasks such as verifying information sources, recognizing misinformation, and understanding how personalized algorithms shape their online experiences. These weaknesses expose young users to the risks of misinformation, privacy violations, and algorithmic bias, underscoring the urgent need for systematic media literacy education.

Moreover, the research reveals that while social media offers valuable opportunities for communication, learning, and creative engagement, it also presents challenges in maintaining attention, balancing educational and recreational use, and preserving the quality of interpersonal relationships. Many participants acknowledged that social media could enhance educational experiences when used purposefully—for example, through resource sharing, peer communication, and participation in academic

groups—but also noted its potential to distract from studies and reduce face-to-face interactions.

Parental perspectives provided an additional layer of insight. Most parents expressed concern about the negative effects of social media on their children, particularly regarding time management, online safety, and the psychological impacts of social comparison and cyberbullying. However, many also reported limited confidence in their ability to effectively monitor or guide their children's social media use, revealing a generational gap in digital knowledge and oversight practices.

Finally, the research underscores the importance of integrating comprehensive media literacy training into both formal education systems and informal learning environments. Schools, universities, families, and policymakers must collaborate to provide young people with the skills necessary to critically engage with digital content, protect their privacy, and participate responsibly in the digital public sphere. The findings also point to the need for further research, particularly longitudinal studies that can track the development of media literacy skills over time and evaluate the effectiveness of different educational interventions.

7. Summary of Scientific Contributions

This dissertation makes several important contributions to the scientific understanding of social media use and media literacy among young people, particularly within the Greek context.

First, it provides a comprehensive and data-driven examination of the patterns, purposes, and impacts of social media usage among Greek youth aged 18 to 25. In this way the dissertation adds to the international body of sociological and media studies literature by offering culturally specific insights from Greece, a country that is often underrepresented in global research on youth digital practices.

Second, the research offers valuable insights into the critical media literacy competencies of young people. Unlike previous studies that primarily assessed digital skills, this dissertation evaluates deeper cognitive and analytical abilities such as source evaluation, recognition of misinformation, and understanding of algorithms.

Third, the study contributes original quantitative data on both youth and parental perceptions of social media use and media literacy. By incorporating parental views, the research adopts a multidimensional approach that considers not only the behaviors

and beliefs of young users but also the family dynamics and generational factors influencing digital engagement. This dual-perspective methodology enhances the reliability and practical relevance of the findings.

Fourth, this study contributes to the development of media literacy policies in Greece by identifying current gaps and proposing directions for future policy and program development in fostering responsible and informed digital citizenship. The study's findings have relevance not only for Greece but also for other countries facing similar challenges related to youth media literacy, technological change, and digital education.

8. Scientific Publications on the Topic of the Dissertation

Konstantopoulou, A. (2024). Application of social media in education and distance learning. *KNOWLEDGE PROCEEDINGS*, 44(1), 27-31.

Konstantopoulou, A. (2024). Empowering young minds: media literacy and the influence of social networks. *Knowledge-International Journal*, 65(1), 123-126.

Konstantopoulou, A. (2024). The consequences of internet addiction to the psychosocial development and health of children and adolescents Doctoral Students in Science. 7. Collection of doctoral papers presented at the Doctoral School and 7th Doctoral Scientific Session of the Faculty of Philosophy at the South-West University "Neofit Rilski" 14.12 – 15.12.2023, pp. 530-538, ISSN 2738-8328.

Konstantopoulou, A. (forthcoming 2025). Social Networks, Media Literacy, and the Digital Behavior of Greek Adolescents. Doctoral Students in Science. 8. Collection of doctoral papers presented at the Doctoral School and 8th Doctoral Scientific Session of the Faculty of Philosophy at the South-West University "Neofit Rilski" 18.12.2024.

9. Declaration of Scientific Ethics

The dissertation "Social Networks and Media Literacy among young people in Greece" is an original work. In its development, no foreign publications or research have been used in violation of copyright laws, without proper referencing and citation.